

Ergenlik Döneminde İnternet Bağımlılığının Okul Başarısı Üzerinde Etkileri

DOI: 10.26466/opus.426914

*

Oğuzhan Yavuz*

* Uzm. Psik. Dan., MEB / İstanbul / Türkiye

E-Posta: oguzhanyavuz26@gmail.com

ORCID: [0000-0002-4352-2429](https://orcid.org/0000-0002-4352-2429)

Öz

Gençlerin Türkiye’de çoğunlukla İnternet kullanan grup olduğu dikkat çekmektedir. Ergenler için, özellikle geleceği ile ilgili hedeflerini belirlemeye çalıştıkları ve bu durumu internet kullanma eğilimleriyle destekledikleri bir aşamada başarısızlıkla karşılaşmak, aynı zamanda pek çok soruna yol açmaktadır. Araştırmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerinde haftalık internet kullanma süresi ve internet bağımlılık puanlarının akademik başarı düzeylerine göre farklılıklarının incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılı İstanbul Üsküdar ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarının 9, 10, 11 ve 12. sınıflarında öğrenim gören 464’ ü kız öğrenci, 533’ ü erkek öğrenci olmak üzere toplam 997 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Kişisel Bilgi Soru Listesi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda okul akademik başarı düzeylerine göre haftalık internet kullanım süreleri ve internet bağımlılık düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Akademik başarı düzeyi yüksek olanların orta ve düşük olanlara göre haftalık internet kullanım sürelerinin ve internet bağımlılık puanlarının daha düşük olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İnternet bağımlılığı, internet, akademik başarı, ergenlik, manova

The Effects of Internet Addiction On School Success During Adolescence

*

Abstract

It attracts attentions that youth are the group using Internet mostly in Turkey. For adolescents, facing with fail at a stage in which they especially try to determine their objectives related to their futures and corroborating this situation with tendencies of using Internet also trigger so many problems. Purpose of survey is examination of differences of weekly duration of Internet usage and Internet addiction points according to academic success levels. Study group of survey includes total 997 students as 464 schoolgirls and 533 schoolboys that studying at grade 9, 10, 11 and 12 of secondary schools in Uskudar, Istanbul in 2016-2017 Education Training year. As data collection manner, Internet Addiction Measurement and Personal Information Question List were used. At the end of survey, significant differences in weekly durations of Internet usage and Internet Addiction Levels are determined according to academic success level. It is seen that ones having high academic success level have lesser weekly durations of Internet Usage and Internet Addiction Points than ones having middle and lower level.

Keywords: *Internet addiction, internet, academic success, adolescents, manova*

Giriş

İnternet, günümüzde olduğu gibi gelecek içinde bilgiye erişimi sağlayacak bir ortamdır. Günlük hayatın getirmiş olduğu problemler ve gereksinimler ile birlikte değişen ve gelişen bu ortam, insanlar için vazgeçilemeyecek bir unsurdur. İnternet, kendisine özel oluşturduğu kültürü, dili ve kuralları olan bir yapı haline gelmiştir. İnternet bu haliyle insanlar için ikinci bir yaşam alanıdır (Çakır ve ark., 2013, s.11). İnternet World State 2017 Aralık ayı verilerinde dünya geneline göre Avrupa'nın internet kullanım oranı %10,8 olarak görülmektedir. Bu duruma göre dünyada 4,156,932,140; Avrupa'da ise 704,833,752 kişi internet kullanıcısıdır. Avrupa içerisindeki 53 ülke arasından Türkiye %7,9 ile Rusya, Almanya, İngiltere ve Fransa'nın ardından internet kullanma oranı en çok olan 5. ülke konumundadır. Türkiye'de yaşayan 81,916,871 kişinin %68,4'ü yani 56,000,000 kişi internet kullanıcısı olarak görülmektedir (IWS, 2018). Türkiye istatistik kurumunun 2017 verileri internet kullanım oranları açısından yaş gruplarına göre değerlendirildiğinde, interneti en çok kullananların, yaş aralığının 16-24 olduğu, 25-34 yaş aralığının ise hemen arkasından geldiği görülmektedir. Yaş arttıkça internet kullanım oranlarının kademeli olarak düştüğü görülmektedir (TÜİK, 2018). TÜİK verilerine göre gençlerin internet kullanımında önemli bir noktada olduğu görülmektedir. Bu durumda öncelikle genç kimdir sorusu akla gelmektedir. Dünya sağlık örgütünün tanımlamasına göre gençlik içerisinde iki dönemden bahsedilmektedir. Bu iki dönem içerisinde, 10-19 yaş aralığında olanlara ergen, 15-24 yaş aralığında olanlara ise genç bireyler denmektedir (WHO, 2015). Bununla birlikte gençlik ile ilgili birçok yaş aralığı verilebilmektedir. Önemli olan ise gençliğin belirli yaşlar ile sınırlı olmayan bir yaşam dönemi olduğunu bilmektir (Kulaksızoğlu, 2011, s.32-34). Literatüre bakıldığında gençlik kelimesi yerine ergenlik kelimesinin de kullanıldığı görülmektedir. Ancak, ergenliğin daha çok büyüme ve gelişmenin devam ettiği bir süreç olarak algılanması gerektiği unutulmamalıdır. Gençlerin (ergenlerin) önemli ihtiyaçları arasında ise anlaşılma, konuşma, bir gruba ait olma, güven duygusu hissetme, başarılı olma gibi düşüncelerin yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, iletişim kurma konusunda gençlerin kendini

ifade etme, göz göze gelme, yeni birileriyle tanışma gibi durumlarda kaygı yaşayabildiği de gözlemlenmektedir (Kulaksızoğlu, 2011).

Ergenlik döneminin özellikleri düşünüldüğünde internetin, emek ve sorumluluk gerektirmemesi, sosyalleşme ortamı sunması, bir gruba ait olma kolaylığını sağlaması, yeni bir kimlik oluşturma fırsatı vermesi, özgür ve sınırsız olması, gizemli bir ortam sağlaması, aktif ve ödül sunan bir ortam sunması, internette ulaşım imkanının kolay olması, kendini ifade etmenin daha kolay olması, göz göze bir iletişime gerek olmaması, denetimin azlığı gibi özelliklerinin gençlerin interneti kullanması açısından bağlayıcı olabildiği görülmektedir (Ögel, 2014). Bütün bu bilgilerin ışığında günümüzde, ergenlerin yaşamlarında çevrim içi ortamların sosyal bir merkez haline geldiğini, ergenlerin yetişkinlerden daha fazla sosyal paylaşım ağları ve anlık mesajlaşma gibi iletişim teknolojilerini kullandığını söyleyebiliriz. (Valkenburg ve Peter, 2011). Rideout ve ark. (2010) cep telefonu ve iPod gibi taşınabilme özelliği olan medya araçlarının ergenlerde internet kullanım oranını yükselttiğini söylemiştir. Araştırmacılar, 2004 yılında gençlerin %39' unun cep telefonu varken 2009 yılında bu oranının % 66' ya yükseldiğini belirtmişlerdir (Akt. Santrock, 2012).

TGI (Target Group Index) araştırmasına göre, Türkiye' de 2014 yılında %87 olan mobil telefon sahipliği 2015 yılında % 90' a yükselmiştir. Akıllı telefon sahibi olma ise 2014 yılında %29 iken 2015 yılında %31' e yükselmiştir. Masaüstü bilgisayar alımında azalma görülürken dizüstü bilgisayar alımındaki oran ise değişmemiştir. Tablet alımı ise %3' ten % 4'e yükselmiştir. İnternete girme oranı ise masaüstü bilgisayarda %79' dan %72' ye düşerken, akıllı telefonlarda bu oran %31' den %35' e yükselmiştir. Yaş dağılımlarına göre bakıldığında ise 15-24 yaş akıllı telefon kullanımında en yüksek orana sahiptir (Akt. Connectedvivi.com, 2015). Özetle, akıllı telefon gibi taşınabilme özelliği olan cihazların internet kullanımını arttırdığı söylenebilir. Bunun yanında gençlerin bu cihazları kullanma oranlarının diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu da görülmektedir. İnternetin hayatımıza girmesi ile birlikte her alanda kullanımının arttığı, insanların zamanlarının çoğunu internet karşısında geçirmeye başladığı görülmektedir. Bir nevi internetin ikinci bir yaşam alanı haline gelmesi ile birlikte insanların da hayatlarında birçok değişim beraberinde oluşmuştur. İnternet, insanların

duygularını, düşüncelerini, tutumlarını, değerlerini, iletişim tarzlarını, özetle, yaşamının genelini etkilemektedir. Bilinçli kullanıldığında birçok yararı beraberinde getiren internet, bilinçsiz kullanıldığında ise birçok psikolojik ve ekonomik problemin de kaynağı olmaktadır. Açıkçası bu durum iş yaşamı, aile yaşamı ve sosyal hayatı olumsuz olarak etkilemeye başlamıştır (Çakır ve ark., 2013, s.11; Durak-Batıgün ve Kılıç, 2011).

İnternet özellikle kötüye kullanıldığında lise çağına olan ergenlerin başarı durumlarını da etkilemektedir. Lise dönemi içerisinde fiziksel, duygusal, sosyal ve kişisel değişimlerin yaşanması, gelecek ile ilgili karar verme süreci, ergenlerin başarı ile ilgili kaygı yaşmasına sebep olabilmektedir. Bu dönemde okul başarısının yanı sıra üniversite giriş sınavı ile ilgili duyulan kaygılar ve kimlik kazanma sürecinin getirdiği baskılar gençlerin kafasını karıştırabilmektedir (Mossbarger, 2008). Gençlerin öğrenmeye, başarmaya, çevreyi kontrol altında tutmaya ve bütün bunlarla birlikte özgüvenini geliştirmeye gereksinimi vardır. Edimsel koşullanma teorisine baktığımızda, en etkili öğrenmelerin, minik başarıların hemen ardından pekiştirilmesiyle sağlandığı bilinmektedir. İnternetin bu kadar bağımlılık yapmasının arkasında da bu güç yatmaktadır. Yani ödüllendirmeler kısa sürede ve hızlı bir şekilde verilmektedir (Ögel, 2014, s.142). Bununla birlikte genç gerçek başarı ortamlarından daha da uzaklaşmakta ve akademik başarısı da düşmektedir. Ayrıca, ergenlerin bağımlı duruma gelmesi, onların zamanlarının çoğunu internet başında geçirmesine ve düşüncelerinin de internet ile ilgili şeyler ile meşgul olmasına sebep olabilmektedir. Bu durumda ergeni çalışmaktan alıkoyabilmekte ve dolayısıyla başarısını düşürmektedir.

Türkiye' de interneti en çok kullanan kesimin gençler olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum ülkemizin geleceği açısından gençlerin ne kadar önemli olduğu gerçeğini hatırlatmaktadır. Ergenlerin özellikle gelecek ile ilgili hedeflerini belirlemeye çalıştığı bir süreçte başarısızlık ile karşılaşması ve bu durumun internet kullanımı eğilimleri ile pekiştirilmesi birçok problemi de tetiklemektedir. En önemlisi de ülkelerin umutları olan gençlerin yaşamış olduğu bağımlılık probleminin ve problemlili internet kullanımının gelecekte bütün toplumu olumsuz etkileyecek bir sürece kapı aralamasıdır. Bütün bu sebeplerden ve konu ile ilgili çalışmaların azlığından dolayı yapılan araştırma önemlidir. Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında da görüleceği gibi akademik

başarı ve internet bağımlılığının yer aldığı çok değişkenli istatistik analizi ile yapılan çalışmalar çok araştırılan bir konu değildir. Bu açıdan da çalışma Türkiye de yapılan çalışmalar arasında öncül çalışmalardan biri olma özelliğini göstermektedir. Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerinde haftalık internet kullanma süresi ve internet bağımlılık puanlarının akademik başarı düzeylerine göre farklılıklarının incelenmesidir. Araştırmada, öğrencilerin haftalık internet kullanma süresi ve internet bağımlılık puanları akademik başarı düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna yanıt aranacaktır. Çalışmanın bundan sonrasında; Kuramsal Çerçeve, Yöntem ve Bulgular, Tartışma ve en sonunda Sonuç ve Öneriler bölümleri vardır.

Kuramsal Çerçeve

İnternet bağımlılığı

Amerikan psikiyatri birliğinin (APA) 2013 yılında çıkarmış olduğu Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5) üçüncü ek bölümüne internette oyun bozukluğu kavramı eklenmiştir. Bu durumun şimdilik üçüncü bölümde yer alması kavramın araştırma grubunca kabul gördüğünü ancak konunun resmi olarak tanınmasından önce daha çok araştırmanın yapılmasının gerekli olduğunu göstermektedir (APA, 2013; Yao ve Zhong, 2014). Son çalışmalar ışığında, konu ile ilgili 250 yayımlanmış araştırma değerlendirmelere tabi tutulmuş ve internette oyun bozukluğu artan bir tıbbi risk oluşturduğundan oylama sürecine gidilmiştir. Araştırmalar ışığında DSM-5' te madde bağımlılığı dışında bağımlılık bozukluklarının yer alması gerektiği görüşülmüştür (Petry ve ark., 2014).

İnternette bağımlılığını tanımlamadan önce bağımlılık kavramına kısaca yer vermekte fayda vardır. Bağımlılık, içerdiği anlam itibariyle çok geniş bir kavramdır. Genel bir ifadeyle bağımlılık, *"bir nesneye, kişiye ya da bir varlığa duyulan önlenemez istek; veya bir başka iradenin güdümüne altına girme durumu"* olarak tanımlanmıştır (Uzbay, 2009, s.5). Klinik uygulamalarda iki bölümde ifade edilen bağımlılık türü davranışsal bağımlılık ve fiziksel bağımlılık olarak adlandırılmaktadır (Çetinkaya, 2013). Araştırmacıların değerlendirmeleri incelendiğinde internet

bağımlılığı tanımı konusunda ortak bir tanımın bulunmadığı fakat bu olguyu kabul ettikleri bilgisi göze çarpmaktadır (Chou, Condrion ve Beland, 2005). İnternet bağımlılığı ilk olarak ise literatüre Goldberg'in 1996 yılındaki maili ile girmiştir (Akt. Alaçam, 2012). İnternetin aşırı kullanımı ile ilgili farklı kavramsallaştırmalar mevcuttur. Örneğin Shapira ve diğerleri (2000), Caplan (2002) problemlili internet kullanımı; Morahan-Martin ve Schumacher (2000), Davis (2001), Young (2004) ve Di-Nicola (2004) patolojik internet kullanımı veya internet bağımlılığı; terimini kullanmışlardır. Araştırmada Young (1998)' un internet bağımlılığı ölçeği kullanıldığından internet bağımlılığı kavramı üzerinden gitmenin daha doğru olabileceği düşünülmüştür.

Griffiths (2000) internet bağımlılığını teknolojik bağımlılık olarak kavramsallaştırırken, İnsanların makine ile ilişki içerisinde davranışsal bir bağımlılık yaşadıklarını ifade eder. Davis (2001) ise patolojik internet kullanımı iki başlıkta ele almıştır. Bunlardan ilki genel patolojik internet kullanımı, diğeri ise spesifik patolojik internet kullanımudur. Genel patolojik internet kullanımı internetin genel ve çok yönlü aşırı kullanımını ifade eder. Spesifik patolojik internet kullanımı, internetin belli bir işlevine yönelik aşırı kullanımdır. Online kumar, online cinsellik, online oyun bu duruma örnek olarak gösterilebilir. İnternet bağımlılığı kavramı ise kişinin internet kullanımında kontrolünü kaybetmesine sebep olan, iş ve sosyal hayat ile ilgili problemlere yol açacak derecede bireyi etkileyen, yeni ve çoğunlukla tanınma durumu az olan klinik bir rahatsızlık durumudur (Young, 2007).

Young (2000) internet bağımlısı olan kişilerin duygusal açıdan hassas olduklarını, kendine açığa vuramadıklarını, tepkisellik, uyumsuzluk ve uyanıklık gibi özellikler taşıdıklarını söylemiştir. Tipik internet bağımlılığı davranışlarının ise; aşırı zihinsel uğraş, internete bağlı kalma süresinde artış, başarısız bırakma girişimlerinde bulunma, yoksunluk belirtileri, tolerans geliştirme, okul ya da iş ile ilgili sorunlar, yalan söyleme, duygulanım değişiklikleri olduğunu belirtmiştir. Bu belirtilerden beş tanesinin kişide bulunmasının internet bağımlılığı konusunda tanıyı gündeme getireceğini ifade etmiştir. Young ve diğerleri (1999) yaptıkları çalışmada internet bağımlılığının alt gruplarını bağımlılığı, 4- Aşırı bilgi yüklenme bağımlılığı (Fomo), 5-Oyun bağımlılığı olarak beş kategoride toplanmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Ergenlik döneminde internet bağımlılık düzeylerinin akademik başarıya etkisini inceleyen bu araştırma “tarama modeli” olarak tasarlanmıştır.

Çalışma grubu

Araştırma örneklemini tesadüfi küme örneklemini ile seçilen beş lisenin 9, 10, 11 ve 12. sınıflarında öğrenim gören 464' ü kız öğrenci 533' ü erkek öğrenci olmak üzere toplam 997 öğrenci oluşturmaktadır. Tablo 2' ye bakıldığında, okul türüne göre öğrenci dağılımları Anadolu Lisesi 197, Ticaret Meslek Lisesi 197, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi 204, Sağlık Meslek Lisesi 200, İmam Hatip Lisesi 199 kişi olarak bir birine yakın dağılımlar göstermektedir. Sınıf Düzeylerine göre öğrenci dağılımları incelendiğinde, 9. Sınıf 252, 10. Sınıf 246, 11. Sınıf 252, 12. Sınıf 247 kişi olarak benzer dağılımlar göstermiştir. İnternetin olup olmamasına göre bakıldığında, grupta yer alan 826 (%82,8) kişinin internetinin olduğu, 171 (%17,2) kişinin internetinin olmadığı görülmüştür. İnternete erişim sağlanan araç noktasında 768 (%77) kişi Akıllı Telefon, 176 (17,7) kişi Bilgisayar, 53 (%5,3) kişi tablet ile internete bağlanmaktadır. İnternet kullanım amacında 291 (%29,2) kişi Sohbet, 255 (25,6) kişi Sosyal Paylaşım, 195 (19,6) kişi Oyun, 159 (%15,9) kişi Müzik Dinleme, Film ve Video İzleme, 97 (%9,7) kişi ise ödev ve araştırma yapmak amacıyla interneti kullanmaktadır. Son olarak, yapılan araştırmada internet bağımlılığı ölçeği kriterlerine göre 868 (%87,1) kişinin normal, 118 (11,8) kişinin risk grubunda ve 11 (%1,1) kişinin internet bağımlısı kriterlerini taşıdığı görülmüştür.

Tablo-1 Araştırmanın sosyo-demografik özellikleri

Değişkenler	Gruplar	<i>f</i>	%	% _{geç}	% _{yig}
Cinsiyet	Kız	464	46,5	46,5	46,5
	Erkek	533	53,5	53,5	100,0
	Toplam	997	100,0	100,0	
Okul Türü	Anadolu Lisesi	1	6,3	6,3	6,3
	Ticaret Meslek Lisesi	4	25	25	31,3
	Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	3	18,8	18,8	50
	Sağlık Meslek Lisesi	6	37,5	37,5	87,5
	İmam Hatip Lisesi	2	12,4	12,4	100
	Toplam	16	100	100	
Sınıf Düzeyi	9	252	25,3	25,3	25,3
	10	246	24,7	24,7	49,9
	11	252	25,3	25,3	75,2
	12	247	24,8	24,8	100,0
	Toplam	997	100,0	100,0	
İnternet Durumu	Var	826	82,8	82,8	82,8
	Yok	171	17,2	17,2	100,0
	Toplam	997	100,0	100,0	
İnternete Bağlanılan Araç	Bilgisayar	176	17,7	17,7	17,7
	Tablet	53	5,3	5,3	23,0
	Telefon	768	77,0	77,0	100,0
	Toplam	997	100,0	100,0	
İnternet Kullanım Amaçları	Sohbet	291	29,2	29,2	29,2
	Oyun	195	19,6	19,6	48,7
	Sosyal Paylaşım	255	25,6	25,6	74,3
	Ödev	97	9,7	9,7	84,1
	Müzik Dinleme, Film ve Video İzleme	159	15,9	15,9	100,0
	Toplam	997	100,0	100,0	
İnternet Bağımlılık Düzeyi	Bağımlı Olmayan	868	87,1	87,1	87,1
	Risk Grubunda	118	11,8	11,8	98,9
	Bağımlı	11	1,1	1,1	100,0
	Topla	997	100,0	100,0	

Veri toplama aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen 19 soruluk kişisel bilgi soru listesi ve Young (1998) tarafından geliştirilen Bayraktar (2001) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan internet bağımlılık ölçeği kullanılmıştır. İnternet Bağımlılık Ölçeği, DSM IV (1994) kumar

bağımlılığı tanı kriterleri dikkate alınarak oluşturulmuş 20 sorudan meydana gelmektedir. Ölçek "hiç bir zamandan, her zaman" a doğru cevap isteyen 6' lı likert tipi bir ölçektir. Ölçeğe verilen cevaplar sırasıyla 0, 1, 2, 3, 4, 5 olarak puanlanmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan 80 ve üzeri ise bağımlı, 50-79 arasında ise sınırlı düzeyde semptom gösteren, 49 ve altı ise semptom göstermeyen olarak sınıflanmaktadır. Bayraktar' ın (2001) çalışmasında, Cronbach Alfa katsayısı .91 ve Spearman Brown değeri .87 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise ölçeğin güvenilirlik için Cronbach Alfa katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin toplanması ve analizi

Veri toplama formları kurumlardan gerekli izinler alınarak araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere sınıf ortamında uygulanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında SPSS 20.0 programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesi aşamasında tanımlayıcı istatistik metodlarından (Sayı, Yüzde, Ortalama ve Standart Sapma) kullanılmıştır. Niceliksel verileri karşılaştırmada Tek Yönlü MANOVA Analizi kullanılmıştır. Farklılığa neden olan grupların belirlenmesinde ise Post-Hoc Testlerinden biri olan Tukey testi kullanılmıştır. Çalışmada problem cümlesine cevap aranmadan önce değişkenlerimiz için Manova yönteminin uygun olup olmadığı araştırılmıştır. Bunun için belli bazı varsayımlar üzerinden "1- Örneklem Büyüklüğü, 2- Normallik, 3- Uç Değerler, 4- Doğrusallık, 5- Çoklu Doğrusal Bağlantı ve Tekillik" testleri yapılmıştır. Test sonuçlarına varsayımları takip ederek baktığımızda örneklem büyüklüğünün N=997 olması, tanımlayıcı istatistik analizlerinde normal dağılımı destekleyen ortalama, medyan, standart sapma değerlerinin çıkması, Mahalonobis' te uç değerlerin olmaması, verilerin doğrusallığı karşılaması, korelasyonların orta düzeyde ve ideal ilişkileri göstermesi ($r = .42$), kovaryans matrislerinin eşitliği testinde Box's M testi sonucunun ($F = 934$; $p > .05$) istenilen düzeyde olması, Levene Testi sonucunun haftalık internet kullanma süresi için ($F = 2$, 806, $p > .05$); internet bağımlılığı için ($F = 1$, 833, $p > .05$) olması Manova' nın yapılabirliğini göstermektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda Manova yöntemini kullanmaya karar verilmiştir.

Bulgular

Tablo-2 Tanımlayıcı grup istatistikleri

	Başarı Düzeyi	$\bar{X}$	SS	N
Haftalık İnternet Kullanma Süresi	Düşük	31,6825	21,66228	126
	Orta	30,8179	20,22063	302
	Yüksek	26,8269	19,59467	569
	Total	28,6494	20,14708	997
İnternet Bağımlılığı	Düşük	32,5317	17,47533	126
	Orta	32,7384	17,48795	302
	Yüksek	27,7170	16,43743	569
	Total	29,8465	17,05500	997

Araştırmaya katılım gösteren lise öğrencilerinin akademik başarı düzeylerine göre 3 farklı grup oluşturulmuştur. Bu gruplar başarı düzeyi yüksek, orta ve düşük olmak üzere 3 kategoride incelenmiştir. Haftalık internet kullanma sürelerine göre başarı gruplarına bakıldığında, başarı düzeyi düşük olanların (N=126, $\bar{X}$ =31,6825; SS =21,66228); orta düzeyde olanların (N=302, $\bar{X}$ =30,8179; SS =20,22063); yüksek düzeyde olanların (N=569, $\bar{X}$ =26,8269; SS =19,59467) değerlerine sahip oldukları görülmektedir. İnternet Bağımlılık Puanlarına göre bakıldığında, başarı düzeyi düşük olanların (N=126, $\bar{X}$ =32,5317; SS =17,47533); orta düzeyde olanların (N=302, $\bar{X}$ =32,7384; SS =17,48795); yüksek düzeyde olanların (N=569, $\bar{X}$ =27,7170; SS =16,43743) değerlerine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo-3 İnternet Bağımlılığı Ve Haftalık İnternet Kullanma Saatleri Puanlarında Başarı Düzeylerinin Etkisini Görmek Üzere Yapılan Wilks' Lambda Sonuçları

Etki	λ	F	Denence(Sd)	Hata(Sd)	P
Kesişim	,263	1388,486	2,000	993,000	,000
Başarı Düzeyi	,977	5,910 ^b	4,000	1986,000	,000

Tablo 3' e göre, başarı düzeylerinin ($\lambda = ,997$; $F = 5,910$, $p < ,05$) bağımlı değişkenler üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Wilks' Lambda Sonucunda başarı düzeylerinin temel etkisi anlamlı bulunduğundan her bağımlı değişken için izleyen MANOVA analizi sonuçlarına bakılmıştır.

Tablo-4 İnternet Bağımlılığı ve Haftalık İnternet Kullanma Saatleri Puanlarının Başarı Değişkenine göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan MANOVA Sonuçları

Kaynak	Bağımlı Değişkenler	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	p	η^2
Başarı Düzeyi	Haftalık İnternet Kullanım Süresi	4469,249	2	2234,624	5,556	,004*	,011
	İnternet Bağımlılığı	6014,368	2	3007,184	10,536	,000**	,021

* $p < ,01$; ** $p < ,001$

Tablo 4' te yer alan bulgulara bakıldığında, akademik başarı düzeylerine göre, haftalık internet kullanma saatleri ($F = 5,556$, $p < ,01$) ve internet bağımlılığı düzeylerinin ($F = 10,536$, $p < ,001$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark gösterdiği bulunmuştur. Söz konusu farklılığın hangi gruplar arasında kaynaklandığını bulmak için Post-Hoc testlerinden Tukey Testine başvurulmuştur.

Tablo 5 İnternet Bağımlılığı ve Haftalık İnternet Kullanma Saatleri Puanlarının Başarı Değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tukey Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Başarı Düzeyi (i)	Başarı Düzeyi (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Haftalık İnternet Kullanım Süresi	Düşük	Orta	,8647	2,12700	,913
		Yüksek	4,8557*	1,97463	,037*
	Orta	Düşük	-,8647	2,12700	,913
		Yüksek	3,9910*	1,42786	,015*
	Yüksek	Düşük	-4,8557*	1,97463	,037*
		Orta	-3,9910*	1,42786	,015*
İnternet Bağımlılığı	Düşük	Orta	-,2067	1,79170	,993
		Yüksek	4,8147*	1,66335	,011*
	Orta	Düşük	,2067	1,79170	,993
		Yüksek	5,0214*	1,20277	,000**
	Yüksek	Düşük	-4,8147*	1,66335	,011*
		Orta	-5,0214*	1,20277	,000**

Tablo 5' de görüldüğü üzere, haftalık internet kullanma sürelerinin başarı düzeyleri değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tukey testi sonucunda söz konusu farklılığın başarı düzeyi yüksek olanla başarı düzeyi orta ve düşük olanlar arasında başarı düzeyi yüksek olanlar lehine $p<,05$ düzeyinde olduğu bulunmuştur.

İnternet bağımlılığı puanlarının başarı düzeyleri değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tukey testi sonucunda ise söz konusu farklılığın başarı düzeyi yüksek olanla başarı düzeyi orta olan arasında $p<,001$ ve başarı düzeyi düşük olanlar arasında $p<,05$ olarak yüksek düzeyde başarı gösterenlerin lehine bir sonuç bulunmuştur.

Tartışma

İnternet bağımlılığı ile ilgili literatür incelendiğinde internet bağımlılığının okul başarısı üzerindeki etkisini manova yöntemi ile inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ancak, Kılıç ve ark. (2016) 14-20 yaş aralığında 1742 lise öğrencisi ile yaptıkları araştırmalarında, ergenler arasında internet bağımlılığı yaygınlığı ve bazı sosyo-demografik özellikler, iletişim becerileri ve aile desteğinin internet bağımlılığıyla olan ilişkisini incelemişlerdir. Katılımcıların %1,3' ünün bağımlı, %16,9' unun risk grubunda ve % 81,8' inin risk grubunda olmadığını bulmuşlardır. Ayrıca, Lojistik Regresyon analizi sonuçlarında, erkek öğrenci olma, akademik başarının düşük olması, iletişim becerileri ve sosyal desteğin az olması ve baba eğitim düzeyinin yüksek olmasının internet bağımlılığı için risk faktörü oluşturduğunu bulmuşlardır. Baloğlu, Özteke-Kozan ve Kesici (2018) yaşları 18-22 arasında değişen 505 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirdikleri araştırmalarında, sosyal kaygı ve problemler internet kullanımları arasındaki cinsiyet farklılıklarını incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarında sosyal kaygı düzeylerinde cinsiyetler arasında anlamlı bir fark çıkmazken Manova yöntemi kullanılarak bakılan problemler internet kullanımının 3 alt boyutunda da erkeklerin puanları kızlarınkine göre istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur. Şahin (2014)' in 518 lise öğrencisi ile yaptığı araştırmada, gençlerin %20,1' inin risk grubunda olduğu, %3,3' ünün ise

bağımlılık kriterlerini karşıladığı bulunmuştur. Verilerin Ki kare ve Çoklu Lineer Regresyon Analizi istatistikleri ile analiz edildiği araştırmada internet kullanma oranı arttıkça bağımlılık riskinin de arttığı görülmüştür. Jiang (2014) internet bağımlısı olan gençler üzerinde, internete bağlı olma, online oyun ve internet bağımlılığı belirtilerinin akademik başarıya etkisini incelediği araştırmasına, ortalama 17 yaş civarında olan 594 Çinli genç katılım göstermiştir. Yapılan ANOVA analizi sonucunda, internet kullanım yoğunluğu yüksek olan gençlerde akademik başarının daha çok düştüğü görülmüştür. Eldeleklioğlu ve Vural-Batık (2013) 15-18 yaş aralığında 206 lise öğrencisi ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında, akademik başarı, internette kalınan süre, yalnızlık ve utangaçlığın internet bağımlılığı üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Yapılan Tek Yönlü Anova sonuçlarına göre, düşük, orta ve yüksek akademik başarısı olan öğrencilerin internet bağımlılığı puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bulunan sonuca göre, akademik başarısı düşük olanlarda internet bağımlılık puanları da yüksek bulunmuştur. Ayrıca, internet kullanım süresinin artmasının internet bağımlılığını da arttırdığı görülmüştür. Derin (2013) 335' i erkek 459' u kız toplam 794 lise öğrencisi ile yaptığı çalışmasında, internet bağımlılığı, öznel iyi oluş ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. Lojistik regresyon analizi sonucunda, başarı düzeyi yüksek olan öğrencilere oranla başarı düzeyi orta ve düşük olanların internet bağımlılık puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Toraman (2013) ortaöğretim kademesinde olan öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal ağ kullanım düzeylerinin akademik başarıya etkisini incelediği araştırmasına, 664' ü kız 638' i erkek olmak üzere toplam 1302 kişi katılım göstermiştir. Yapılan Anova analizi sonuçlarına göre, günlük internet kullanım saatleri arttıkça internet bağımlılık düzeyinin de arttığı; akademik başarı düzeyi arttıkça internet bağımlılık puanının ise düştüğü görülmüştür. Stavropoulos ve ark. (2013). internet bağımlılığı yaygınlık oranları ve internet kullanımının akademik başarı ile ilişkisini araştırmak amacıyla yaşa ortalaması 16 olan 2090 lise öğrencisi ile çalışmalarını yürütmüşlerdir. Katılımcıların %3,1' inin bağımlı, %10,7' sinin risk gurubunda ve % 86,2' sinin ise normal olduğu sonucu çıkmıştır. Ayrıca Anova analizleri sonucunda, haftalık ve günlük kullanım süreleri fazla olan ve internet bağımlılık puanları yüksek olan

ergenlerin akademik başarılarının da düşük olduğunu bulmuşlardır. Gencer ve Koç (2012) 1380 lise öğrencisi ile yaptıkları araştırmada, internet kötüye kullanımı ve bazı demografik özellikler arasındaki farklara bakmayı amaçlamışlardır. Tek Yönlü Anova analizi sonucunda, başarı düzeyi algısı düşük olanların yüksek olanlara göre interneti kötüye kullanım durumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Esen ve Siyez (2011)' in ergenlerde internet bağımlılığına etki eden faktörleri inceledikleri çalışmalarına, 333' ü kız 367' si erkek olmak üzere toplam 700 öğrenci katılım göstermiştir. Yapılan Tek Yönlü ANOVA sonucunda internet bağımlılığı puanlarının akademik düzeye göre farklılaştığı görülmüştür. Farkların kaynağını bulmak adına yapılan Scheffe testi sonucunda akademik başarı düşük olan öğrencilerin yüksek olan öğrencilere göre internet bağımlılık puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına bakıldığında, "cinsiyet, akademik başarı, yalnızlık ve aileden algılanan sosyal destek değişkenlerinin internet bağımlılığındaki toplam varyansın %7,3' ünü açıklayabildiği bulunmuştur. Yapılan bu araştırma sonuçları bulgularımız ile tutarlılık göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırmada akademik başarı düzeylerine göre haftalık internet kullanım sürelerinin istatistiksel anlamda farklılık gösterdiği bulunmuştur. Gruplar arasındaki farklılık da okul akademik başarı düzeyleri yüksek olan öğrencilerin akademik başarı düzeyleri düşük ve orta düzeyde olan öğrencilere göre haftalık internet kullanım sürelerinin daha az olduğu görülmüştür. Bu durum zamanlarının çoğunu internet başında geçiren gençlerin akademik ortamdan uzaklaşmasının başarılarını olumsuz etkilemesi ile açıklanabilir. Veya akademik başarı düzeylerinin istenilen düzeyde olmaması sonucu gençlerin internet gibi başarının daha çabuk karşılanabildiği ortamlara yaklaşması bu sonucu doğurmuş olabilir. Her iki durumda da gençlerin hafta boyunca genellikle internet ile uğraşması onların gelecekte kurmaları gerekli hedeflerden bir adım daha uzaklaşmalarına neden olacaktır. Çıkan sonuç doğrultusunda özellikle gençlerin internet kullanımı noktasında bilinçli bir şekilde hedefler belirlemesi gerektiği gerçeği ortaya çıkmak-

tadır. Bu noktada gençlere sağlıklı internet kullanımı noktasında bilgilendirici çalışmalara yer verilebilir. Ayrıca, ailelere ve öğretmenlere yönelik de bilinçli internet kullanımı konusunda bilgilendirici eğitimler yapılabilir.

Araştırmanın diğer bir sonucunda akademik başarı düzeylerine göre internet bağımlılığı puanlarında istatistiksel anlamda farklılık bulunmuştur. Gruplar arasındaki farklılık da okul akademik başarı düzeyleri yüksek olan öğrencilerin akademik başarı düzeyleri düşük ve orta düzeyde olan öğrencilere göre internet bağımlılık düzeylerinin daha az olduğu görülmüştür. Akademik başarı düzeyi yüksek olan gençlerin interneti daha sağlıklı kullandığı söylenebilir. İnternet günümüzde bilgiye ulaşımın ve iletişimin en temel unsurlarının başında gelmektedir. İnternetin bireyin başarısı için amaca hizmet eden bir şekilde kullanımı onu hedeflerine daha da yaklaştıracı bir araçta olabilir. Yalnız interneti gereğinden fazla sohbet, sosyal paylaşım, oyun, müzik, film ve video izleme gibi amaçlar ile kullanmak başarının da önünde büyük bir engel olabilmektedir. Özellikle gençlik dönemi konuşma ve anlaşılma isteğinin ön planda olduğu, gruba ait olmanın en önemli unsurların başında geldiği bir dönemdir. Bu dönemde internetin daha geniş kitleler ile tanışma fırsatı sunması, sınırsız ve özgür ortamlar sunması gençleri internet ile daha çok karşı karşıya getirebilmektedir. İnternetin çevrimiçi ortamları ile ilgili yeterli düzeyde önlemlerin alınamaması, gerekli denetleme mekanizmalarının kurulmamış olması da gençler için büyük risk ortamları oluşturmaktadır. Özellikle çevrimiçi oyunların kontrolünün ülkemizde bir kurul tarafından denetlenmediği, oyunlara her yaş grubundan serbestçe ulaşım imkânının olduğu görülmektedir. Bu oyunların bağımlılık yapıcı özellikleri ve olumsuz davranışları destekleyen yapıları gelecekte daha büyük problemler ile karşı karşıya kalılabileceğini göstermektedir. İnternet kullanımı noktasında gençlerin başına gelebilecek her türlü problem onlarla paylaşılmalıdır. İnternetin gizli ve sınırsız ortamında sörf halinde bulunan gençlere, aslında attıkları her adımın takip edilebileceği ve yaptığı her şeyin kayıt altında tutulduğu hatırlatılmalıdır.

Araştırmacılara öneriler;

- Bundan sonra yapılacak araştırmalar farklı eğitim düzeyindeki öğrenciler ile yapılabilir.
- Bu araştırmada internet bağımlılığı düzeyleri dikkate alınmıştır. Sonraki araştırmalarda çevrim içi oyun bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı gibi daha özel konularda araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırma çok değişkenli analizlerden Manova analizi yapılarak gerçekleştirilmiştir. Özellikle internet bağımlılığı ile ilgili lojistik regresyon ve diskriminant analizi ile yapılan çalışmalara yer verilebilir.
- İnternet bağımlılığı konusunda farklı örneklemeler üzerinde nitel araştırma yöntemi ile yapılacak çalışmalara da yer verilebilir.

EXTENDED ABSTRACT

**The Effects of Internet Addiction on School Success
During Adolescence**

*

Oğuzhan Yavuz

Ministry of National Education / İstanbul

It attracts attentions that youth are the group using Internet mostly in Turkey. This issue remembers reality of how youth is important for future of our country. For Adolescents, facing with fail at a stage in which they especially try to determine their objectives related to their futures and corroborating this situation with tendencies of using Internet also trigger so many problems. The most important ones are addiction problem and problematic Internet usage that youth as hope of their countries experiences and opening the door slightly to a process to effect all society negatively in future. Because of all these reasons, rareness of surveys related to subject, the performed study is important. As seen when we consider surveys in literature, survey performed with multivariate statistical analysis consisting academic success and Internet addiction are limited. At this viewpoint, this survey is also one of the leading studies performed in Turkey. Purpose of this survey is examination of differences of weekly duration of Internet usage and Internet addiction points according to academic success levels. In this survey, do weekly Internet usage period and Internet addiction point of students differ according to academic success level? will be tried to reply. In rest of the survey; there are Institutional Frame, Literature Search, Method and Findings and at the end, chapters of Conclusion and Proposals.

This survey examining the effects of levels of Internet addiction on academic success in adolescence period is designed as "scanning modal". Survey sample includes total 997 students including 464 schoolgirls and 533 schoolboys at grades 9, 10, 11 and 12 of five high schools chosen by random cast sampling. Table 2 shows similar distributions as 197 stu-

dents from Anatolian High School, 197 from Commercial Vocational High School, 204 from Technical and Industrial vocational high school, 200 from Health Vocational high school, 199 from Imam Hatip High School due to school type. When student distribution is reviewed due to grade levels, it has similar distributions as 252 from grade 9, 246 from grade 10, 252 from grade 11, 247 from grade 12. When it is reviewed due to having Internet connection, it was realized that 826 students in group (82,8%) had Internet accesses, and 171 students (17,2%) did not have Internet accesses. Due to devices to access Internet, 768 students (77%) access Internet by Smart Phone, 176 students (17,7) by Computer, 53 students (5,3%) by tablet. Due to purpose of Internet usage, 291 students (21,2%) uses Internet for Chatting, 255 (25,6%) for Social Networking, 195 (19,6%) for Game, 159 students (15,9%) for Listening to Music, Watching Film and Video, 97 students (9,7%) to make homework and research. Finally, it is realized that 868 students (87,1%) were in ordinary group, 118 students (11,8%) were in risk group and 11 students (1,1%) were in Internet addicted group according to Internet addiction scale.

As Data collection tool, 19 question list developed by searcher and Internet addiction scale developed by Young (1998) and adapted to Turkish by Bayraktar (2001) are used.

Internet Addiction Scale covers 20 questions determined by considering DSM IV (1994) diagnosis criteria of gable addiction. Scale is a kind of likert scale requesting one true answer of 6 "from never to always". Answers given to scale are graded as 0, 1, 2, 3, 4, 5 respectively. If total grade is 80 or more, it is classified as addict, between 50 and 79, one showing symptom at limited level, 49 and lower one not showing symptom. In the study of Bayraktar (2001), Cronbach Alfa coefficient is determined as .91 and Spearman Brown value as .87. In this study, Cronbach Alfa coefficient is calculated as .90 for reliability of the scale.

Data collection forms were completed by students that accepted to participate in survey by taking necessary permissions from institutions in class environment. Data were evaluated in SPSS 20.0 program in computer environment. Complementary statictics methods were used at stage of evaluation of data (Number, Percentage, Average and Standard Deviation). For comparing the quantitative data, Unilateral MANOVA

Analysis were used. In determination of groups causing the difference, Tukey test as one of Post-Hoc tests was used.

At the end of survey, significant differences in weekly durations of Internet usage and Internet Addiction Levels are determined according to academic success level. For difference between groups, it is realized that students having high academic success level at school have lesser weekly duration of Internet usage than students having low and middle academic success level. This situation can be explained as spending most of their times on Internet and keeping away from academic environment effect success of youth negatively. Or at the end of not having academic success at desired level, youth tends environments as Internet in which success can be achieved more quickly. In both cases, dealing mostly with Internet during week for youth will cause keeping themselves one step away from targets needed to be achieved in future. According to the result, it is obvious that conscious targets must be determined for using Internet especially by youth. At this viewpoint, informative works can be performed for healthy Internet usage of youth. Furthermore, informative trainings can be given on conscious Internet usage for families and teachers.

As another result of survey, it is determined that there is a statistical significant difference at Internet addiction grades according to academic success. For difference between groups, it is realized that students having high academic success level at school have lesser weekly duration of Internet usage than students having low and middle academic success level. It can be said that youth having high academic success level use Internet much more healthily. Today, Internet is main media to reach information and communication. Usage of Internet for success of individual can be a manner to approach him/her to his/her targets. But using Internet for chatting, social network, game, music, film and video much more than needed can be a great barrier before success. Especially youth period is a period that need of speaking and being understood and being belong to a group are much more important. In this period, since Internet presents opportunity to meet wider societies and free environments, youth can face Internet much more than others. Not taking sufficient measurements related to online environments of Internet, not founding necessary control mechanisms also cause a great risky environments for

youth. It is realized that especially online games are not controlled by a committee in our country, all age groups has free access to games. Addictive characteristics and negative behaviors causing structure of these games show that much more serious problems can be faced in future. All kinds of problems that youth can experience due to Internet usage must be shared with youth. It must be remembered to youth surfing in secret and unlimited environment of Internet that their all steps can be followed and everything performed by them is registered.

Proposals for Researchers;

Researches to be performed later can be made with students having different education level.

In this survey, levels of Internet addiction were considered. Later researches can be made in much more special subjects as online game addiction, smartphone addiction.

This survey was realized by Manova analysis as one of multivariate analysis. Works can be performed by logistic regression and discriminant analysis especially for Internet addiction.

Qualitative survey methods can also be used on different samples on Internet addiction.

Kaynakça/References

- Alaçam, H. (2012). *Denizli bölgesi üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının görülme sıklığı ve yetişkin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ile ilişkisi*. Pamukkale Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Uzmanlık tezi, Denizli.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5*. Washington DC: American Psychiatric Association
- Baloğlu, M., Özteke-Kozan, H.İ., Kesici, Ş. (2018). Gender differences in and the relationships between social anxiety and problematic internet use: Canonical analysis. *Journal Of Medical Internet Research*, 20(1): e33, 1-9.

- Bayraktar, F. (2001). *İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Caplan, E. C. (2002). Problematic Internet use and psychosocial well-being: development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behaviour*, 18, 553-575.
- Chou, C., Condron, L. A. ve Belland, J. C. (2005). Review of the Research on Internet Addiction. *Educational Psychology Review*, 17(4), 363-388.
- Connected Vivaki Business Intelligence (2015). Türkiye' de medya tüketim trendleri (İnfoğrafik). <http://www.connectedvivaki.com/turkiyede-medya-tuketim-trendleri-infografik/> (Erişim Tarihi: 25.05.2016).
- Çakır, Ö., Horzum, M. B., ve Ayas, T. (2013). İnternet bağımlılığı ve psikososyal faktörler. Melek Kalkan, Canani Kaygusuz (Ed.), *İnternet Bağımlılığı içinde* (s.1-16). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çetinkaya, M. (2013). *İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Davis, R.A. (2001). A Cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behavior*, 17, 187-195.
- Derin, S. (2013). *Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve öznel iyi oluş*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- DiNicola, M.D. (2004). *Pathological internet use among college student: The prevalence pathological internet use ve its correlates*. (doctoral thesis). A Dissertation Presented To The Faculty of The College of Education Of Ohio University. (ohiou1088177898).
- Durak-Batgün, A ve Kılıç, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26 (67), 1-10.

- Eldeleklioğlu J., ve Vural-Batık, M.(2013). Predictive effects of academic achievement, internet use duration, loneliness and shyness on internet addiction. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 141-152.
- Esen, E. ve Siyez, D. M. (2011). Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (36), 127–138.
- Gencer, S. L., ve Koç, M. (2012). Internet abuse among teenagers and its relations to internet usage patterns and demographics. *Educational Technology and Society*, 15 (2), 25–36.
- Griffiths, M. D. (2000). Internet addiction: Time to be taken seriously?. *Addiction Research*, 8, 413-418.
- IWS (2018). Internet World Stats: Usage and population statistics. <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm/> (Erişim Tarihi: 04.07.2018).
- Jiang, Q. (2014). Internet addiction among young people in China. *Internet Research*, 24 (1), 2-20.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi: "Kavramlar, İlkeler, Teknikler"*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kılıç, M., Avcı, D. ve Uzunçakmak, T. (2016). Internet addiction in high school students in turkey and multivariate analyses of the underlying factors. *Journal of Addictions Nursing*, 27 (1), 39-46.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Morahan-Martin, J. ve Schumacher, P. (2000). Incidence and corraletes of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behaviour*, 16, 13-29.
- Mossbarger, B. (2008). Is internet addiction addressed in the classroom? A survey of psychology textbooks. *Computers in Human Behavior*, 24, 468–474.
- Ögel, K.(2014). *İnternet bağımlılığı*. İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Petry, N. M., Rehbein, F., Gentile, D. A., Lemmens, J. S., Rumpf, H. J., Mößle, T., Bischof, G., Tao, R., Fung, D.S., Borges, G., Auriacombe, M., González Ibáñez, A., Tam, P., O'Brien, C.P. (2014). An international consensus for assessing internet gaming disorder using the new DSM-5 approach. *Addiction*, 109, 1399-1406.

- Santrock, J. W. (2012). *Ergenlik*. (D. M. Siyez, Çev.ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Shapira, N. A., Goldsmith, T. D., Keck, P. E., Khosla, U. M. ve McElroy, S. L. (2000). Psychiatric features of individuals with problematic internet use. *Journal of Affective Disorders*, 57, 267-272.
- Stavropoulos, V., Alexandraki, K., & Motti-Stefanidi, F. (2013). Recognizing internet addiction: Prevalence and relationship to academic achievement in adolescents enrolled in urban and rural Greek high schools. *Journal Of Adolescence*, 36 (3), 565-576.
- Şahin, N. (2014). *Ergenlik problemleri ve baş etme yöntemleri ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TÜİK (2018). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028 / (Erişim Tarihi: 04.08.2018).
- Uzbay, İ. T. (2009). Madde bağımliliğinin tarihçesi, tanımı, genel bilgiler ve bağımlılık yapan maddeler. *Türk Eczacıları Birliği Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi*, 21- 22, 5-15.
- Valkenburg, P. M., ve Peter, J. (2011). Online communication among adolescents: An integrated model of its attraction, opportunities, and risks. *Journal of Adolescent Health*, 48, 121-127.
- WHO (2015). *Child and adolescent health*. available at: http://www.who.int/maternal_child_adolescent/en/ (Erişim Tarihi: 30.05.2016).
- Yao, M, Z., ve Zhong, Z. J. (2014). Loneliness, social contacts and internet addiction: A cross-lagged panel study. *Computers in Human Behavior*, 30, 164-170.
- Young, K. S., Pistner, M., O' Mara, J., & Buchanan, J. (1999). Cyber-disorders: The mental health concern for the millennium. *Cyber Psychology and Behavior*, 2 (5), 475-479.
- Young, K. S. (2000). Cyber-disorders: The mental health concern for the new millennium. *CyberPsychology and Behavior*, 3(5), 475-479.
- Young, K. S. (2004). Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences. *American Behavioral Scientist*, 48(4), 415.
- Young, K. S. (2007). Cognitive behavior therapy with internet addicts: treatment outcomes and implications. *Cyber Psychology and Behavior*, 10 (5), 671.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Yavuz, O. (2018). Ergenlik döneminde internet bağımlılığının okul başarısı üzerinde etkileri. *OPUS –Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1056-1080. DOI: 10.26466/opus.426914